

Metadatasuositus julkaisuarkistojen tekstiaineistoille

Tanja Vienonen
ATT-webinaari
7.9.2017 klo 10.00

Metadatasuosituksen synty

- Koottu yhteistyössä Tajua-hankkeen ja julkaisuarkistoasiantuntijoista koostuvan verkoston kanssa
  - Yleinen suositus metatiedoille puuttunut, vaikka hyviä käytäntöjä kopioitu julkaisuarkistosta toiseen
- Suunnattu kotimaisiin julkaisuarkistoihin tallennettavan tekstiaineiston kuvailuun
  - Esimerkiksi väitöskirjat ja muut tutkimusjulkaisut
  - Voi soveltaa muunlaisen aineiston kuvailuun
- Perustuu kansainväliseen Dublin Core -standardiin, jota käytetään yleisesti elektronisten resurssien kuvailuun
- Metatietokenttiä yhteensä 62
  - Qualified Dublin Core pohjana
  - Kattaa eri tekstityyppien kuvailun vaatimukset

Erityisesti suosituksesta huomioitavaa

- Metatietokentät eivät pyri olemaan suoraan yhteensopivia jokaisen kansainvälisen ja kansallisen suosituksen kanssa
  - Suosituksen mukainen metatieto tarpeeksi rikasta ja tarkasti eroteltua, jotta keskeiset rajapintojen kautta ulospäin välitettävät formaatit voidaan tuottaa sen pohjalta
  - Erityisesti otettiin huomioon Simple Dublin Core, OpenAIRE, Finna ja OKM:n tiedonkeruu
- Kaikille kuvailutiedoille sovittiin omat, selkeät kenttensä
  - Pohjana julkaisuarkistoissa jo käytössä olevat kentät
  - Olennaista kenttien koneluettavuus ja mahdollisimman rikkaan metadatan aikaansaaminen
- Metatiedon loogisuus ja johdonmukaisuus
  - Parempi vähän ja paikkansapitävää metatietoa, kuin ei ollenkaan tai virheellistä metatietoa

Suosituksen nykyinen muoto

- Metadatasuositus julkaisuarkistojen tekstiaineistolle löytyy Kansalliskirjaston Julkaisuarkistopalvelujen wiki-sivuilta: <https://www.kiwi.fi/x/v4R7B>
- Sivuston rakenne:
  1. Kaikki metadatakentät
  2. Tärkeät metadatakentät
  3. Esimerkkejä julkaisuarkistoon tallennettavasta aineistosta
  4. OpenAIRE-ohjeet metadatalle
  5. OKM:n julkaisutiedonkeruuseen liittyvät kentät
  6. Dublin Core -elementit eli pienin yhteinen aggregoitava
    - Muutokset metadatasuositukseen

Tältä se näyttää

JULKAISUARKISTOPALVELUT

- Palvelun kuvaus
- Ajankohtaista
- Palveluun liittyminen
- ▼ Ohjeet
  - › Julkaisuarkistokohtaiset ohjeet
  - › Julkaisuarkiston käyttöliittymä ja työkalut
- ▼ Metadattaa koskevat ohjeet
  - › Julkaisuarkistokohtaiset metadatat
- ▼ Metadatasuositus julkaisuarkistojen tekstiaineistolle
  - › **1 Kaikki metadatakentät**
  - 2 Tärkeät metadatakentät
  - › 3 Esimerkkejä julkaisuarkistoon tallennettavasta aineistosta
  - 4 OpenAIRE-ohjeet metadatalle
  - › 5 OKM:n julkaisutiedonkeruuseen liittyvät kentät
  - 6 Dublin Core -elementit eli pienin yhteinen aggregoitava
  - Muutokset metadatasuositukseen
- OpenAiren vaatimat muutokset Dorlassa
- › Rajapinnat ja muut järjestelmät
- › Usein kysyttyä
- › Organisointi
- › Yhteystiedot
- Pää svenska

Pages > ... > Metadatasuositus julkaisuarkistojen tekstiaineistolle

 Edit   ...

1 Kaikki metadatakentät

Created by Tanja Vienonen, last modified on Apr 25, 2017

Alla on aakkosjärjestyksessä kaikki metadatasuosituksen Dublin Core -kentät tarkenteineen. Huomioi kirjainkoko kenttien nimityksissä erityisesti DSpace-julkaisuarkistoissa: kirjoita DC-kentät kokonaan pienillä kirjaimilla. Yksittäisen kentän otsikkoa klikkaamalla löytyy lisätietoa eri aggregoijista, esimerkkejä kentän sisällöstä ja muita huomioita kentän käyttötarkoituksesta.

Samat tiedot excel-taulukkona (esikatselun sijaan lataa omalle koneelle): [Metadatasuositus_julkaisuarkistojen_tekstiaineistolle_1.0.xlsx](#)

dc.contributor.[muu tekijyys]

Muu tekijä

Vaihtoehtoja tarkenteeksi: degreeSupervisor, thesisAdvisor, opponent, artist, illustrator, photographer, translator, transcriber, other

Teoksen muut tekijät, kuten väitöskirjaohjaajat, vastaväittäjät, kuvittajat ja valokuvaajat. Jokainen nimi omaan kenttäänsä muodossa Sukunimi, Etunimi. Katso esimerkit [dc.contributor.author](#)-kentästä. Valitse tarkenne Library of Congressin "Code list for Relators"-sivustolta: <http://www.loc.gov/marc/relators/relaterm.html>. Toistettava kenttä.

dc.contributor.[tunnisteen lyhenne]

Teokseen liittyvien henkilöiden tunnisteet

Kentän nimi esimerkiksi dc.contributor.orcid. Tekijän henkilökohtainen ORCID-tunniste tai muu tunniste, kuten ISNI. Jokainen tunniste omaan kenttäänsä. Toistettava kenttä.

dc.contributor.author

Tekijä

Tekijän nimi muodossa Sukunimi, Etunimi. Kenttää käytetään myös jos kyseessä on organisaatiotekijä (ei pelkkä affiliaatio tai opinnäytteen tekopaikka). Huomioi tyhjä välilyönti pilkun jälkeen. Jokaisen tekijän nimi omaan kenttäänsä. Toistettava kenttä.

dc.contributor.editor

Toimittaja (editori)

Teoksen toimittajan nimi muodossa Sukunimi, Etunimi. Huomioi tyhjä välilyönti pilkun jälkeen. Jokaisen toimittajan nimi omaan kenttäänsä. Toistettava kenttä. Katso esimerkit [dc.contributor.author](#)-kentästä.

KANSALLISKIRJASTO

Esimerkkejä käytöstä

- Suosituksen käyttöönotto julkaisuarkistoissa vasta alussa
  - Turun yliopiston uuden UTUPub-julkaisuarkiston metatietoskeeman pohjana
- Tämä riittää, eli teoksen minimimetatiedot:
  - Teoksen nimi
  - Tekijä
  - Julkaisuvuosi
  - Pysyvä tunniste
  - Kieli
  - Käyttöoikeustiedot

Sama teos, eri tietokanta

- Alkuperäinen tietue Doriassa:
  - <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-335-109-7>
- BASE-tietokannassa:
  - <https://www.base-search.net/Record/f195d77fa05da555092983d3bdb3f366f4cf1f22d5863b80b685bb95e53e25a8/>
- Finnassa:
  - https://wilma.finna.fi/Record/doria_lut.10024_143656

Suosituksen noudattamisen hyödyt

- Pitkäaikaissäilytys ja aineiston löytyminen pitkän ajan päästä
- Yhtenäiset toimintatavat aineiston kuvailussa
  - Parantavat tiedonhakuja sekä kuvailutietojen kotimaista ja kansainvälistä haravointia
  - Vaikka metatietokentät eivät olisi aina kaikkien standardien mukaisia, ne ovat ainakin yhtenäisesti ”väärin”
- Dublin Core todennäköisesti yleisin käytetty metatietoformaatti
  - Sovelletaan laajasti sekä kuvailun välineenä, että vaihtoformaattina
- Käyttö on helppoa eikä suosituksen ymmärtäminen vaadi pitkää koulutusta
- Metatieto ja aineiston kuvailu hyvä olla tutkimusprosessin alusta lähtien mukana

Tulevaisuuden suunnitelmia

- Vielä tulossa:
  - Ohjeita, miten muunnetaan eri metatietoformaatteihin
  - Vastaavuustaulukko MARC-kuvailuformaattiin
  - Kansalliskirjaston tekemän ylläpidon ja päivityssyklin sopiminen
- Julkaisuarkistoihin tallennettujen aineistojen metatietojen yhtenäistäminen takautuvasti

Kiitos!

Tanja Vienonen
tanja.vienonen@helsinki.fi